

Sygn. akt II CSK 54/15

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa P. D.
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko "A." Spółce Akcyjnej w P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 6 listopada 2015 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od postanowienia Sądu Apelacyjnego
z dnia 24 września 2014 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i postanowienie Sądu
Okręgowego w P. z dnia 1 lipca 2014 roku w sprawie [...].**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie P. D. sp. z o.o. w P. na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 1 lipca 2014 roku odrzucające pozew P. D. sp. z o.o. przeciwko „A.” S.A. w P. o zapłatę.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia Sądu pierwszej instancji, z których wynika, że prawomocnym wyrokiem z dnia 26 marca 2013 roku w sprawie ... 365/11 wytoczonej przez P. J. sp. z.o.o. (aktualnie P. D. sp. z o.o.), Sąd Okręgowy w P., na podstawie art. 49 § 2 k.c. oraz art. 64 k.c. w związku z art. 1047 k.p.c. zobowiązał pozwanego-A. S.A. w P. do złożenia oświadczenia woli o przejęciu od powoda na własność bliżej opisanej w wyroku sieci wodociągowej wybudowanej przez powoda za kwotę 237.490 złotych oraz bliżej opisanej sieci kanalizacji sanitarnej za kwotę 68.076 złotych. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu wskazując, że przysługujące powodowi wynagrodzenie, o którym mowa w art. 49 § 2 k.c., powinno odpowiadać wartości sfinansowanej przez powoda sieci wodociągowej i kanalizacyjnej bez podatku od towarów i usług uiszczonego przez powoda na rzecz wykonawcy sieci łącznie z należnym wykonawcy od powoda wynagrodzeniem. Powodowi będącemu przedsiębiorcą, przysługiwało bowiem na podstawie art. 86 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego. Powód, który domagał się początkowo wyższego wynagrodzenia za objęte żądaniem pozwu sieci wodociągowe i kanalizacyjne, złożył w dniu 19 czerwca 2013 r. pisemne oświadczenie o przeniesieniu na rzecz pozwanego obu sieci za kwoty wskazane w prawomocnym wyroku z dnia 26 marca 2013 roku w sprawie ... 365/11 i wystawił na rzecz pozwanego dwie faktury VAT: nr 1/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. na kwotę 237 490 zł, od której naliczył i ujął w fakturze podatek VAT w wysokości 54 622,70 zł (łącznie kwota do zapłaty 292 112,70 zł) oraz fakturę VAT nr 2/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. na kwotę 68 076 zł, od której naliczył i ujął w fakturze podatek VAT w wysokości 15 657,48 zł (łącznie kwota do zapłaty 83 733,48 zł). Pismem z dnia 4 lipca 2013 r. pozwany odmówił zapłaty doręczonych mu faktur w zakresie naliczonego podatku od towarów i usług, przelewając na rachunek powoda jedynie

kwoty netto tj. 237 490 zł za sieć wodociągową i 68 076 zł za sieć kanalizacji sanitarnej.

W aktualnie rozpoznawanej sprawie powód dochodził od pozwanego zapłaty równowartości podatku od towarów i usług od obu tych należności netto w kwotach odpowiednio 54 622,70 zł i 15 657,48 zł oraz skapitalizowanych odsetek ustawowych, naliczonych od dnia 6 lipca 2013 r. tj. od dnia następnego po upływie terminu do zapłaty wskazanego na w/w fakturach, do dnia 3 marca 2014 r. w wysokości 6 032,54 zł.

Oddalając zażalenie powoda na to postanowienie, Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną Sądu Okręgowego co do zaistnienia przesłanki odrzucenia pozwu, wskazanej w art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w postaci powagi rzeczy osądzonej. Podniósł, że ma miejsce bezspornie tożsamość podmiotowa stron występujących w niniejszej sprawie oraz w sprawie poprzednio rozstrzygniętej o sygnaturze ...365/11, a także tożsamość przedmiotowa. Wskazał, że Sąd Okręgowy ustalił w poprzedniej sprawie wysokość należnego powodowi wynagrodzenia za sieci wodociągowe i kanalizacyjne przejęte na własność przez pozwanego, przy czym Sąd ten przesądził, że wysokość wynagrodzenia nie powinna uwzględniać podatku od towarów i usług i oddalił powództwo w tej części. Sąd drugiej instancji uznał przy tym, że nie ma znaczenia okoliczność, iż w poprzedniej sprawie, powód domagał się zobowiązania pozwanego, na podstawie art. 49 § 2 k.c. oraz art. 64 k.c. w związku z art. 1047 k.p.c. do złożenia oświadczenia woli określonej treści, a w aktualnie rozpoznawanej sprawie powód dochodził zapłaty równowartości podatku od towarów i usług objętego fakturami VAT wystawionymi w dniu zawarcia umowy z pozwanym i naliczonego na podstawie ustawy o podatku VAT.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd ma obowiązek odrzucić pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Zakres przedmiotowy i podmiotowy powagi rzeczy osądzonej reguluje art. 366 k.p.c. przewidując, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko, co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Tożsamość stron obu procesów (spraw o sygnaturze ... 365/11 i aktualnej) nie budzi wątpliwości, przedmiotem sporu pozostają natomiast granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej, które dotyczą kwestii, czy w nowej sprawie występuje tożsamy przedmiot rozstrzygnięcia wyznaczany treścią nowego żądania powoda oraz taka sama podstawa faktyczna roszczenia, oraz - zgodnie z poglądami części orzecznictwa - także taka sama podstawa prawna (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 r., III CZP 67/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 73; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., II CSK 34/06, nie publ. i z dnia 8 kwietnia 2015 r., V CSK 379/14, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2014 r., IV CSK 37/14, nie publ. i z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CSK 434/14, nie publ.), z zastrzeżeniem stosowania zasady *da mihi factum dabo tibi ius* (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 189/09, *Palestra* 2009, nr 11-12, s. 276; z dnia 16 czerwca 2010 r., I CSK 476/09, nie publ.; z dnia 15 października 2010 r., II UK 20/10, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2015 r., II CSK 226/14, nie publ.).

Należy przyznać rację skarżącemu, że porównanie treści i podstawy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 marca 2013 roku oraz treści żądania zgłoszonego w niniejszym postępowaniu w powiązaniu ze wskazaną przez powoda jego podstawą faktyczną i prawną, prowadzi do wniosku, iż nie zachodzi ani tożsamość roszczeń będących przedmiotem żądań powoda w obu tych sprawach i rozstrzygnięcia w sprawie ... 365/11, ani tożsamość przywoływanych przez powoda na ich uzasadnienie twierdzeń faktycznych oraz wskazywanej przez powoda podstawy prawnej.

W pierwszej ze spraw powód domagał się zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczeń woli o określonej treści na podstawie art. 49 § 2 k.c. oraz

art. 64 k.c. w związku z art. 1047 k.p.c. w przedmiocie nabycia od powoda sieci wodociągowej i sanitarnej za odpowiednim wynagrodzeniem, w aktualnej sprawie powód dochodzi natomiast zapłaty przez pozwanego równowartości podatku od towarów i usług naliczonego od wynagrodzenia wskazanego w wyroku wydanym w sprawie ... 365/11, które zdaniem powoda, był on zobowiązany naliczyć i pobrać od pozwanego jako nabywcy w momencie zawarcia umowy (zdaniem powoda umowa ta została zawarta w dniu 19 czerwca 2013 roku w momencie złożenia przez powoda oświadczenia k.19 akt), stosownie do obowiązujących przepisów ustawy o podatku od towarów i usług.

Kwestia dopuszczalności żądania przez powoda równowartości podatku od towarów i usług naliczonych od kwot stanowiących wynagrodzenie należne powodowi za nabyte przez pozwanego sieci, wskazanych w wyroku w sprawie ... 365/11, nie była przedmiotem rozpoznania i rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy w wyroku w sprawie ... 365/11, ponieważ w wyroku tym Sąd wypowiedział się tylko co do tego, że wartość sieci przyjęta jako podstawa do ustalenia przysługującego powodowi od pozwanego, na podstawie art. 49 § 2 k.c., wynagrodzenia, nie powinna zawierać podatku od towarów i usług, który wykonawca sieci naliczył i pobrał w przeszłości od dewelopera jako inwestora w wykonaniu umowy dotyczącej wybudowania sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (por. s. 5 uzasadnienia wyroku w sprawie ... 365/11). W obu sprawach chodzi więc o inny podatek od towarów i usług, a więc o różne roszczenia powoda, oparte na innych podstawach faktycznych i prawnych, co przemawia za trafnością zarzutów skargi kasacyjnej co do braku przesłanek do odrzucenia nowego pozwu i skutkuje jej uwzględnieniem.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

eb